

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

Ўзбекистон Республикасида яшайдиган фуқароларга

Ўзбекистон Республикасида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги раётида Олий ва ўрта махсус, касб-хўрақ таълими бўлимидаги Ўзбекистон Республикасида яшайдиган фуқароларга бакалаврият таълими йўналишининг малака талаблари тўғрисида қарор қабул қилинган.

Ўзбекистон Республикасида

Ўзбекистон Республикасида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5232800 – Электрон тижорат
бакалаврият таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент молия институт;
- Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 201_ йил «__» _____ даги ____ - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р	бет
1. 5232800– Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи	4
1.1. Қўлланиш соҳаси	4
1.2. 5232800 – Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи	4
2. 5232800– Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	5
2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар.....	5
2.2. 5232800 – Электрон тижорат йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари.....	6
3. 5232800– Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.2. 5232800 – Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши малака амалиётларига қўйиладиган умумий талаблар.....	9
3.3. 5232800 – Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми	11

1. 5232800 - *Электрон тижорат* бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи

5232800 – *Электрон тижорат* таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг ўқув режа ва фан дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, яқуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий хужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати ва мос малака (даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати ва битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриатнинг ўқув режа ва фан дастури	Бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби **5232800** – *Электрон тижорат* таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалавриат таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда, малака талаб асосида ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур таълим йўналиш бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор - ўқитувчилари;

- таълим йўналишининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича таълим-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

- ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

- битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

- олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

- таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5232800 – *Электрон тижорат* таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5232800 – *Электрон тижорат* таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5232800 – *Электрон тижорат* бакалавриат таълим йўналиши – иқтисод соҳасидаги таълим йўналиши бўлиб, иқтисодий фаолиятнинг барча йўналишлари, иқтисодий-ҳуқуқий ва ташкилий асослари, фаолият тамойилларини таъминлаш усулларини қамраб олади.

1.2.2. 5232800 – Электрон тижорат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

– Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, тегишли вазирлик ва идоралар, тижорат банклари, нобанк кредит ташкилотлари, бюджетдан ташқари жамғармалар, инвестиция, суғурта ва аудиторлик ташкилотлари, акциядорлик жамиятлари, давлат ҳокимияти органлари, бизнес ва тадбиркорлик субъектлари, биржалар, қўшма корхоналар, банк-молия соҳасига хизмат кўрсатувчи ташкилотлар, молия-кредит бозорлари, ташқи савдо, “Online savdo, “Internet savdo” каби фаолият юритувчи муассасалар ҳисобланади.

5232800 – Электрон тижорат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни камраб олади:

- электрон тижорат фаолиятини ташкил этиш;
- электрон тижорат жараёнларини таҳлил этиш;
- электрон тижорат фаолияти тамойилларини татбиқ этиш;
- электрон тижорат фаолиятини самарали бошқарув усулларини жорий этиш;
- электрон тижорат фаолияти йўналишларини ишлаб чиқиш;
- электрон тижорат фаолиятини режалаштириш ва унинг назоратини ташкил этиш;
- электрон тижорат фаолияти самарадорлигини аниқлаш, хулосалар чиқариш ва унга баҳо бериш.

1.2.3. 5232800 – Электрон тижорат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- молия ва иқтисод;
- ҳисоб, таҳлил ва назорат;
- ташкилий-бошқарув фаолият;
- илмий-тадқиқот фаолияти;
- педагогик фаолият (умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизимида).

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий мослашув имкониятлари:

- таълим йўналиши бўйича бакалавр педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан сўнг ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасаларида махсус фанларни ўқитиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари:

5232800 - Электрон тижорат таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин:

- “Иқтисодиёт” соҳаси негизида магистратура мутахассислиги бўйича белгиланган муддатда ўқишни давом эттириши мумкин.

2. 5232800 – Электрон тижорат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

- гуманитар ва табиий-илмий фанлар асосларини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши;
- дунёқараш билан боғлиқ бўлган тизимли билимларга эга бўлиши;
- табиат ва жамиятда кечаётган жараён ва ҳодисалар, уларнинг ривожланиши ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши ҳамда уларни ўз касбий фаолиятида қўллай олиши;
- ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва ундан фойдаланиш усулларини эгаллаши, ўз касбий фаолиятида қарорларни мустақил равишда қабул қилиши;
- янги билимларни мустақил эгаллаши ва ривожлантириши, ўз фаолиятини илмий асосда ташкил этиши;

- соғлом турмуш тарзига амал қила олиши *лозим*.

Бакалавр:

- таълим йўналиши бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган касбий лавозимларда мустақил ишлашга;

- тегишли бакалаврият йўналиши доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;

- кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш тизимида қўшимча касб таълимини эгаллаши учун тайёрланади.

2.2. 5232800 – Электрон тижорат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Молия ва иқтисод фаолиятида:

- электрон тижорат фаолияти ва у билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикасининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини билиши ва улардан ўз фаолиятида фойдалана олиш;

- электрон тижорат фаолиятида иқтисодий лойиҳа самарадорлигини баҳолай олиш;

- электрон тижорат мижозларининг тўлов қобилиятини баҳолаш усулларини қўллаш;

- электрон тижорат соҳасини ривожлантириш йўналишларини тадқиқ этиш;

- электрон тижорат фаолиятини самарали йўлларини ишлаб чиқиш **қобилиятига эга бўлиши лозим.**

Ҳисоб, таҳлил ва назорат фаолиятида:

- электрон тижорат соҳасидаги маълумотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш усулларини билиш;

- электрон тижорат фаолиятини таҳлил қилиш ва умумлаштириш;

- электрон тижорат фаолиятини халқаро амалиёт мезонлари ва норматив талаблар асосида таҳлил қилиш;

- электрон тижорат фаолиятига доир молиявий ва статистик ҳисоботларини тузиш ҳамда уларни таҳлил қилиш;

- электрон тижорат хизматларини кўрсатишда дастурий комплекслар ва интернет технологияларидан самарали фойдаланиш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- электрон тижорат бошқарувининг тартиб ва тамойилларини билиш;

- электрон тижорат тизимига оид қонунчиликка мувофиқ бошқарув тамойилларини билиш;

- электрон тижорат фаолиятини ташкил қилиш ва самарали бошқариш;

- электрон тижорат фаолиятини бошқариш стратегиясини билиш ва амалиётда қўллаш олиш;

- электрон тижорат фаолияти муаммоларини аниқлаш ва ечимларини амалиётга татбиқ этиш;

- электрон тижорат функционал фаолияти бўйича иш режасини тузиш, унинг ижроси мониторингини юритиш ва натижаларини баҳолаш;

- электрон тижорат соҳаси фаолиятининг халқаро ҳамда миллий стандартларга мослигини аниқлаш **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- илмий-тадқиқот ишларини амалга оширишда электрон тижорат соҳасининг ривожланишига баҳо бериш, соҳада амалга оширилаётган ислохотларнинг устувор йўналишлари моҳиятини тушуниш ҳамда аниқланган муаммолар ечимини ишлаб чиқиш;

- илмий-тадқиқот ишларини амалга оширишда соҳа хусусиятларидан келиб чиқиб, ноанъанавий усул ва услубларни қўллаш олиш;

- тадқиқот мавзуси доирасида илмий-амалий маълумотларни йиғиш, таҳлил қилиш ва уларни тизимлаштириш;

- илмий-тадқиқот натижалари ва янгиликларни амалиётга тадбиқ этиш юзасидан асосланган таклифлар лойиҳасини ишлаб чиқиш **қобилиятига эга бўлиши керак.**

Педагогик фаолиятида (умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида):

- умумий ўрта, ўрта махсус касб-хунар таълим тизимининг таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича иқтисодий фанлардан назарий- амалий машғулотларни ўтказиш;

- ўқув жараёнини ташкил этишга кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок қилиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;

- ўқитилаётган фанлар бўйича дарс машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик таъминотни шакллантириш, тузиш ва уларни татбиқ этиш;

- мустақил таълим ва ижодий ёндашув асосида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасида ўз салоҳиятини узлуксиз равишда ошириб бориш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

3. 5232800 – Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5232800 – Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда талабаларнинг куйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

гуманитар ва табиий-илмий;

умумкасбий;

ихтисослик;

қўшимча.

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малакавий амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид қатор масала ва муаммолар бўйича мустақил таълим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мос равишда Якуний Давлат Аттестацияси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар Гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан келишилган ҳолда таянч олий таълим муассасаси томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалавриат таълим йўналишлари ўқув режаларидаги гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки таркибига киритилган дастлабки 7 (етти)та фанларнинг мазмуни умумий талаблар асосида белгиланади.

Мазкур блокнинг бошқа фанлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар:

- иқтисодиётда ахборот комплекслари, ахборот тизимлари, иқтисодиётда қўлланиладиган дастурий таъминотлар орқали соҳанинг самарадорлигини оширишни тизимли ўрганиш ва қўллай олиши;

- математиканинг чизикли алгебра, математик анализ, дифференциал ва интеграл ҳисоб ҳамда дифференциал ва чекли айирмали тенгламалар ёрдамида иқтисодий соҳада қўлланилаётган моделларни тизимли ўрганиши ва қўллай олиши лозим.

Умумкасбий фанлар блоки:

- таълим йўналиши ихтисослик фанларни ўрганиш ва чуқур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумкасбий назарий-амалий билим ва кўникмаларни шакллантириши;

- касбий психологияга оид билим, кўникмани, шунингдек тушунча ва тасавурларни бойитиши;
- иқтисодий қонунлар ва категориялар, иқтисодий жараён ва ҳодисалар моҳиятини тушуниш, иқтисодиётни бозор тамойиллари асосида ислоҳ қилиш механизмларини билиши;
- иқтисодий объектлар ва жараёнларнинг миқдорий ўзаро боғлиқлигини математик ва статистик методлар ҳамда моделлар ёрдамида ўрганиши;
- микроиқтисодиётнинг асосий категориялари, макроиқтисодий кўрсаткичлар, уларни ҳисоблаш орқали пул-кредит, бюджет-солиқ ва ташқи иқтисодий сиёсатни амалга ошириш юзасидан кўникмаларини шакллантириши;
- бошқарув тизимида қарорларни қабул қилиш ҳамда микроиқтисодиётнинг асосий категориялари, макроиқтисодий кўрсаткичлар, уларни ҳисоблаш орқали пул-кредит, бюджет-солиқ ва ташқи иқтисодий сиёсатни амалга ошириш юзасидан кўникмаларини шакллантириши;
- менежмент асосларини билиши, функция, усул ва тамойилларини чуқур ўрганиши, қарорларни қабул қилиш ва улар ижроси назоратини олиб бориши;
- бухгалтерия ҳисоби усуллари юзасидан тасаввурга эга бўлиши, ҳисоб сиёсатини юритиш ва молиявий ҳисоботни тузиш кўникмаларига эга бўлиши;
- иқтисодиёт субъектларининг молиявий ҳолатини таҳлил қилиш ҳамда молиявий кўрсаткичларини аниқлаши;
- аудитнинг моҳияти, аудиторлик текширув ўтказиш усулларини билиши ҳамда аудиторлик ҳулосаси ва ҳисоботини тузиши;
- корпоратив молияни бошқариш механизминини билиши, молиявий таъминотни ва инвестиция фаолиятини ташкил этиши, молиявий рискларни бошқариши;
- суғуртанинг мазмун-моҳияти, шакллари, суғурта фаолияти классификатори ва суғуртанинг норматив асослари ҳамда суғурта бозори субъектлари фаолиятининг назарий ва амалий жиҳатларини билиши;
- солиқларни ҳисоблаш ва солиқ ҳисоботларини тузишни билиши;
- ижтимоий-иқтисодий муносабатларда иқтисодий хавфсизликни таъминлаш омилларини билиши лозим.

Иқтисослик фанлар блоки:

- соҳа бўйича махсус билимларни, касбий фаолият кўникма ва малакасини шакллантириши;
- электрон тижорат фаолиятининг моҳияти, унинг тамойиллари ва бу соҳада давлат сиёсати орқали тижорат фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, давлат томонидан тартибга солиш бўйича билимга эга бўлиши;
- рақамли технологиялардан фойдаланилган ҳолда электрон рақамли платформаларини ташкил этиш, тулов тизимларидан самарали фойдаланиш кўникмаларини шакллантириш;
- молия бозорида молиявий технологиялардан фойдаланиш ва жорий этиш, хусусан рақамли банк хизматлари, онлайн суғурта хизматлари, электрон тижорат, электрон тўлов ва пул ўтказиш тизимлари, қимматли қоғозлар электрон савдолари, онлайн молиявий маслаҳатлар хизматлари кўрсатиш;
- инвестиция ва инновация жараёнларининг босқичлари, инвестиция муҳити ва инвестиция сиёсатининг хусусиятлари, инвестиция лойиҳаларининг самарадорлигини баҳолаш, хорижий инвестицияларни жалб қилиш, шунингдек инновация ва инновация фаолиятини бошқариш ҳамда лойиҳаларини молиялаштириш кўникмасига эга бўлиши;
- пул ва банк назарияси, амалиёти ва тадрижий ривожланиш босқичлари ҳамда истиқболлини марказий банк ва тижорат банкларининг функционал мақсади ва ташкилий тузилишини билиши, актив ва пасив банк операцияларини қўллаш олиши;
- молиянинг асосий функциялари, тўлов балансининг ҳолати, валюта операциялари, ҳисоб-китоб шакллари, молия бозори, иқтисодий интеграциянинг асосий йўналишларини назарий ва амалий жиҳатларини билиши;

- таълим йўналиши негизидаги муайян магистратура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга онгли муносабатда бўлишига кўмаклашиши лозим.

Қўшимча фанлар блоки:

- таълим йўналиши талабаларнинг умумқасбий ва ихтисослик фанлари бўйича қўшимча равишда чуқур билим олишга бўлган эҳтиёжини қондириши;

- таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва иқтисодий жараёнлар жадал ўзгараётган шароитда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фан дастурларининг мослашувчан бўлишини таъминлаши лозим.

Танлов фанлари:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

3.2. 5232800 – Электрон тижорат бакалаврият таълим йўналиши малака амалиётларига қўйиладиган умумий талаблар

5232800 – Электрон тижорат таълим соҳаси бакалаврият таълим йўналишлари малака амалиётлари қўйидаги босқичларда амалга оширилади:

- ўқув-ганишув;
- ишлаб чиқариш;
- битирув олди.

Ўқув-ганишув амалиёти - талабаларни иқтисодиётнинг реал сектор ва хусусий сектор объектлари билан умумий тарзда таништириш мақсадида амалга оширилади. Амалиёт бу - хўжалик юритувчи субъектлар, иқтисодиётнинг бошқа субъектлари томонидан фаолият юритиш кўникмаларини шакллантириш мақсадида умумқасбий фанлардан ўтказилади.

Бунда:

- ишлаб чиқариш корхоналари фаолиятини бошқаришга масъул органлар иш фаолиятини ташкил этиш, ишни юритиш амалиёти билан танишиш, прогнозлаштириш ва асосий иқтисодий кўрсаткичларни таҳлил этиш;

- бизнес фаолиятини таҳлил қилиш ва ўрганиш, узлаштирган назарий билимларини чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш;

- жамоада ташкилотчилик ва тарбиявий ишлар олиб бориш бўйича тажриба ҳосил қилиш кўникмаларини шакллантириш;

- корхона фаолиятида экспортни ўрни ва халқаро савдо муносабатлари кўникмаларига эга бўлиш;

- валюта курсининг омилларни ва унинг барқарорлигини таъминлаш шартлари билан яқиндан танишиш;

- ишлаб чиқарувчи корхоналарида риск ва уни пасайтириш йўллари билан яқиндан танишиш;

- ишлаб чиқарувчи субъектлар максимал фойдага эришиши ҳамда ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш йўллари аниқлаш ва таҳлил этиш;

- бошқарув қарорлари ҳақида тасаввурга эга бўлиш, қарорларни қабул қилиш ва ижро жараёни билан танишиш;

- ишлаб чиқаришни бошқариш жараёни билан танишиш;

Ишлаб чиқариш амалиёти мутахассислик фанларидан ўтказилиб, талабаларни бевосита иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларида мустақил ишлашга тайёрлаш мақсадида ўзлаштирган назарий билимларини чуқурлаштиради ва мустаҳкамлайди.

Ишлаб чиқариш амалиёти:

- иқтисодиёт секторининг меъёрий-ҳуқуқий ва қонуний ҳужжатларини;

- Ўзбекистан Республикаси ижтимоий-иқтисодий тараққиётида бизнес ва тадбиркорликнинг роли ва аҳамиятини, иқтисодиётнинг таркибий тузилишини, ҳуқуқларини, мажбуриятларини ва вазифаларини;

- ишлаб чиқарувчи субъектлар фаолиятини ташкил этиш амалиёти каби кўникмаларни эгаллашга мулжалланган.

Битирув олди амалиётида талаба ихтисослик фанидан назарий билимларини амалиётда қўллаш имконига эга бўлади, иқтисодий ислохотлар ташкилий-хуқуқий хужжатлари билан танишиб, стандарт талабларига мувофиқ иқтисодий тизимда мустақил ишлаш кўникмасини орттиради, битирув малакавий иши мавзусига доир маълумотлар, материаллар ва бошқа манбалар базасини шакллантиради.

Бунда:

- битирувчини бевосита стандарт талабларига мувофиқ мустақил ишлашга тайёрлаш;
- ўзлаштирган назарий билимларини чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш;
- жамоада ташкилотчилик ва тарбиявий ишлар олиб бориш борасида тажриба орттириш;

- бизнес фаолиятини ташкил этиш буйича амалий кўникмаларини эгаллаш ҳамда битирув ишини бажариш учун материалларини тўплаш, гуруҳлаш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш, илмий хулоса ва амалий таклифлар ишлаб чиқиш кўникмалари шакллантирилади.

Амалиётни ўтказиш муддатлари ўқув режаси билан аниқланади. Амалиёт тугагандан сўнг талабалар бажарилган иш ҳақида амалиёт ўқитувчилари-рахбарлари ва амалиёт ўтказилган ташкилот вакиллари билан таркиб топган комиссия олдида ҳисобот беришади. Баҳолаш шакли ўқув режасида белгиланади.

Талабанинг илмий-тадқиқот иши амалиётнинг бир қисмини ташкил қилиши мумкин. Илмий-тадқиқот иши битирувчиларда касбий компетенцияларни шакллантириш ва мустаҳкамлашга қўмаклашади. У битирувчини кафедраларнинг илмий ишида албатта иштирок этишини, курс ишларини касбий (махсус) циклнинг базавий фанлари мавзуси буйича бажарилиши ва ҳимоя қилинишини, талабалар илмий жамияти йўналиши буйича илмий ишда иштирок этишини ва битирув малакавий ишни кафедранинг илмий мавзуси буйича бажарилишини назарда тутади.

Талабалар илмий-тадқиқот ишининг ташкил қилинишида қўйидагилар билан таъминланиши керак:

- илмий ишларнинг ҳар йили янгиланадиган мавзулари руйхати билан талабаларни ўз вақтида хабардор қилиш;

- мутахассис чиқарувчи кафедранинг илмий мавзуси буйича илмий-тадқиқот ишларини бажариши учун иш жойи билан таъминлаш;

- олий таълим муассасасининг ахборот ресурс марказида мустақил илмий-тадқиқот ишларини олиб бориш имкониятини тақдим этиш;

- талабалар илмий жамиятининг илмий-амалий конференцияларини ташкил қилиш;

- талабалар илмий конференцияси ғолибларига мамлакатнинг бошқа ОТМларига маърузалар билан чиқиш имкониятларини шакллантириш.

Битирув малакавий ишига қўйиладиган талаблар:

Талабаларнинг битирув малакавий иши мавзуси ОТМ буйруғи билан расмийлаштирилади.

Битирув малакавий иш мавзулари соҳанинг ривожланиш истиқболи ва фан, таълим, техника, технология, иқтисодиётдаги замонавий ютуқлар ҳамда кадрлар буюртмачиларининг талабларини ҳисобга олган ҳолда олий таълим муассасасининг бакалаврлар тайёрловчи кафедраси томонидан белгиланади.

Битирув малакавий иш мавзулари назарий (рефератив) ёки илмий-тадқиқот йўналишида бўлиши мумкин.

Битирув малакавий иш топшириғи, одатда талабаларга учинчи курсни тугатганидан кейин берилади. Битирув малакавий иш умумкасбий ва ихтисослик фанларини ўзлаштирганлик даражаси бўйича туртинчи курсда, шунингдек унинг бажарилиши учун ушбу стандарт томонидан белгиланган вақт давомида бажарилади.

Битирув малакавий ишининг мазмуни, ҳажми ва тузилмасига бўлган талаблар битирувчиларнинг Якуний Давлат Аттестацияси ўтказиш ҳақидаги Низом асосида белгиланади.

3.3. 5232800 – Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

Ўқишнинг норматив муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

- назарий таълим - 58,82 %;
- аттестация - 8,82 %;
- таътил - 15,69 %;
- малака амалиёти - 14,71%;
- битирув малакавий иши - 1,96%.

Назарий таълим ҳажми фанлар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

- Гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки - 25 %;
- Умумқасбий фанлар блоки - 40 %;
- Ихтисослик фанлар блоки - 30 %;
- Қўшимча фанлар 5 %.

Ўқув йилида таътил даврининг умумий ҳажми 6-10 ҳафта қилиб белгиланади.

Библиографик маълумотлар

УДК: 002-651.1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

электрон бизнес, тадбиркорлик, тижорат, электрон тижорат, электрон бизнесни бошқариш, режалаштириш, бизнес молияси, маркетинг, интернет маркетинг, менежмент, суғурта, таҳлил, молия бозори, биржа, фонд биржаси, товар хом- ашё биржаси, валюта биржаси, қимматли қоғозлар, инвестицияларни молиялаштириш, риск, электрон ҳукумат, электрон тўлов, халқаро савдо, халқаро молия, халқаро ҳисоб-китоблар, ахборот-коммуникатив тизимлар, дастурий таъминот, замонавий тадқиқот методлари, ахборот ва замонавий педагогик технологиялар, моделлар ва моделлаш, илмий-тадқиқотларни ташкил қилиш, назария.

**5232800– Электрон тижорат таълим йўналиши бўйича таълим
дастурининг тузилиши**

Т/р	Фанлар блоклари ва интеграллаштирилган курслар	Умумий юклама- нинг ҳажми, со- атларда
1.00	Гуманитар ва табиий-илмий фанлар	1620
1.01	Ўзбекистон тарихи	78
1.02	Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси. Фуқаролик жа- мияти	78
1.03	Фалсафа	128
1.04	Диншунослик	64
1.05	Ўзбек (рус) тили	150
1.06	Хорижий тил	356
1.07	Жисмоний тарбия ва спорт*	128
1.08	Иқтисодиётда ахборот комплекслари ва технологиялари	174
1.09	Иқтисодчилар учун математика	406
1.10	<i>Танлов фани</i>	58
2.00	Умумқасбий фанлар	2592
2.01	Қасбий психология	100
2.02	Иқтисодиёт назарияси	332
2.03	Статистика	236
2.04	Эконометрика	118
2.05	Микроиқтисодиёт. Макроиқтисодиёт	264
2.06	Менежмент	236
2.07	Молиявий ва бошқарув ҳисоби	236
2.08	Молиявий таҳлил	218
2.09	Аудит	236
2.10	Суғурта иши	218
2.11	Солиқлар ва солиққа тортиш	218
2.12	Иқтисодий хавфсизлик	90
2.13	<i>Танлов фанлари</i>	90
3.00	Ихтисослик фанлари	1944
3.01	Электрон тижорат	808
3.02	Рақамли иқтисодиёт	148
3.03	Молия бозори ва молиявий технологиялар	264
3.04	Пул ва банклар	218
3.05	Молия	218
3.06	Инвестиция ва инновациялар	186
3.07	<i>Танлов фанлари</i>	102
4.00	Қўшимча фанлар	324
	Жами	6480
	Малакавий амалиёти	1620
	Битирув малакавий иши	216
	Аттестациялар	972
	Жами	2808
	ҲАММАСИ	9288

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:
Тошкент моллиа институти

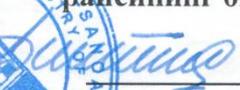
Ректор У.Азизов

2019 йил « ____ » _____

М.ў.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси
райсининг биринчи ўринбосари

 И.К.Жасимов

201_ йил « ____ » _____

М.ў.

Трастбанк хусусий акциядорлик тижорат банки
бошқаруви раиси

 С.Р.Нормухамедов

201_ йил « ____ » _____

М.ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги
Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини
Ривожлантириш маркази

Директор _____ З.Ҳақимов

201_ йил « ____ » _____

М.ў.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети

Ректор Б.Ходиев

201_ йил « ____ » _____

М.ў.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент молия институти

Ректор

У.Азизов

2019 йил « _____ » _____

М.ў.

**Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси
райсининг биринчи ўринбосари**

И.К.Жасимов

201_ йил « _____ » _____

М.ў.

**Трастбанк хусусий акциядорлик тижорат банки
бошқаруви раиси**

С.Р.Нормухамедов

201_ йил « _____ » _____

М.ў.

КЕЛИШИЛГАН:

**Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги
Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини
Ривожлантириш маркази**

Директор

З.Ҳакимов

201_ йил « _____ » _____

М.ў.

**Тошкент молия институтининг “5232800 – Электрон тижорат”
бакалаврият таълим йўналиши бўйича малака талаблари ва ўқув
режаларини ишлаб чиқувчилар ҳамда кадрлар истеъмолчилари ўртасида**

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент шаҳри
“ _____ ” _____ 2019 й.

Ўзбекистон Республикаси Савдо саноат палатаси раисининг биринчи ўринбосари **И.К.Жасимов** ва Тошкент молия институти ўқув ишлари бўйича проректори **И.Н.Қўзиев**, мазкур келишув далолатномасини қуйидагилар ҳақида туздик:

“5231500 – Электрон тижорат” бакалаврият таълим йўналиши малака талаблари ва ўқув режалари Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли Қарори билан тасдиқланган “2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури”нинг III қисми, 2018 йил 4 июндаги “2018-2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли Қарорларида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 16 апрелдаги йиғилишининг 1-сон баёнининг 6-банди ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2019 йил 24 апрелдаги 372-сон буйруғининг 2.1-бандига мувофиқ ўқув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш ваколати таянч олий таълим муассасаларига берилганлигидан келиб чиқиб, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази, Тошкент молия институти, турдош олий таълим муассасалари ҳамда тегишли соҳа ва тармоқлар бўйича кадр истеъмолчилари билан биргаликда ташкил қилинган ишчи-гуруҳлар томонидан “Олий таълим йўналишлари ва

мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари ва ўқув режаси ишлаб чиқилди.

2. 5232800 – Электрон тижорат” бакалавриат таълим йўналиши малака талаблари ва ўқув режаларини ишлаб чиқишда Ўзбекистон Республикаси Савдо саноат палатаси раисининг биринчи ўринбосари И.К.Жасимов ўз фикр-мулоҳазаси билан иштирок этди.

3. Асосий кадр истеъмолчи сифатида Ўзбекистон Республикаси Савдо саноат палатаси раисининг биринчи ўринбосари И.К.Жасимовнинг таклифлари “5231500 – Электрон тижорат” бакалавриат таълим йўналиши малака талаблари ва ўқув режаларини мукамаллаштиришда инобатга олинди.

Юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда мазкур малака талаблари ва ўқув режаларини ўқув жараёнларига тадбиқ этиш мумкин, деб ҳисоблаймиз.

**Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси
раисининг биринчи ўринбосари**

И.К.Жасимов

**Тошкент молия институти
ўқув ишлари бўйича
проректори**

И.Н.Кўзиев

**5232800 – “Электрон тижорат” бакалавриат таълим йўналишининг
малака талаби ишлаб чиқилишига**

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

5232800 – *Электрон тижорат* бакалавриат таълим йўналиши малака талабини ишлаб чиқишда қўйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги «Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида»ги 343-сонли қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2015 йил 15 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 3-сонли Қарори ижросини таъминлаш тўғрисида”ги 12-сонли буйруғи;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 14 майдаги “Электрон тижоратни жадал ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПҚ-3724 сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарори;

Малака талабини ишлаб чиқишда “Электрон тижорат” бакалавриат таълим йўналиши битирувчиларига кадрлар истеъмолчилар томонидан кўрсатилган малака талаблари ҳисобга олинган.

Олдинги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан таққослаганда янги малака талаби бўйича бакалавриатда “Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар” ва “Математик ва табиий-илмий фанлар” блоклари бирлаштирилиб, номи “Гуманитар фанлар ва табиий-илмий фанлар”га ўзгартирилди ва умумий юклама ҳажми 15-20 %дан 20-30%гача оширилди. “Умумқасбий фанлар” блокининг ҳажми 45-50 %дан 35-40 %гача, “Ихтисолик фанлари” блокнинг ҳажми 10-15%дан 20-35 %гача кўпайди. Шу билан бирга бакалавриатда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш

учун малакавий амалиёт муддатлари 16 ҳафтадан 30 ҳафтага оширилди ва аудитория машғулотларининг ҳафталик юкламаси 32 соатдан 30 соатга қисқартирилди.

Ушбу малака талаб “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсади ва вазифаларининг, шунингдек, таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармон ва Қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарораларини мукамал амалга оширишга қаратилган.

Малака талаби дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний кадриятлар тамойиллари ҳисобга олинди.

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий, малакавий кўникма шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талаби халқаро тажриба, илм-фан, техника ва технологияларнинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари, иқтисодий устуворлик шароитида амалиётда қўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкламасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари инобатга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган меъёрий-қоидаларга мослигига эришилди.

Малака талабининг қулайлиги - унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш бўлиб, таълим йўналишининг малака талабини ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этди.

5232800 – *Электрон тижрат* бакалавриат таълим йўналишига, тажрибада текширувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди.

Малака талабини ишлаб чиқишда, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялаш ва диверсификациялаш шароитида кадр истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишга тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат таълим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ва уларнинг ўзаро узвийлиги таъминланди.

**“Бизнес ва тадбиркорлик”
кафедраси мудири**

Э.Эргашев

5232800 – Электрон тижорат бакалавриат таълим йўналиши учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

Т/р	Вазирлик (идора)нинг ташкилот (корхона)лари учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Вазирлик (идора)нинг таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1	5232800	Электрон тижорат	<p align="center">Битирувчи қуйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – электрон тижорат соҳасидаги касбий билимларни амалда қўллаш; – электрон тижоратга доир ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар мазмуни ва моҳиятини билиш, пенсия ҳуқуқи ва қонунчилигини чуқур ўзлаштириш; – электрон тижорат соҳасида қарорлар қабул қилишда иштирок этиш; – фан ва техниканинг замонавий ривожланиши шароитларида электрон тижорат соҳасидаги янги билимларни тезкор эгаллаш; – электрон тижорат соҳасидаги махсус амалий дастурий воситаларни амалда қўллаш; – ўз билими ва маҳоратларидан электрон тижорат хизматларининг юқори сифатини таъминлаш ва бошқаришда фойдаланиш; – электрон тижорат фаолияти натижаларини тўғри баҳолай олиш; – электрон тижоратнинг ягона ахборот тизимидан самарали фойдаланиш; – электрон тижорат соҳасига оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқишда қатнашиш, замонавий назарий ишланмаларни ва хорижий тажрибани ўрганиш; – электрон тижорат соҳасида иш сифати учун масъулиятни ҳис қилиш, ўз билимлари ва маҳоратидан сифатни бошқариш бўйича фойдалана олиш; – электрон тижорат оид муаммоларни еча олиш; - ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касб фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиши; - тегишли бакалавриат таълим йўналиши бўйича рақобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши; - янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий

		<p>асосда ташкил қила олиши;</p> <ul style="list-style-type: none"> - бизнес-режалаштиришни ҳамда бизнес-режанинг функцияси ва структурасини; - бозорни тадқиқ қилишнинг замонавий концепциясини: лойиҳа бўйича маркетинг тадқиқотларини ва уларни ўтказиш усулларини; лойиҳани амалга оширишнинг асосий босқичларини; лойиҳа қийматини шакллантириш ва уни бошқаришнинг асосий тамойилларини билиши; - касбий фаолият соҳаси бўйича қўйилган масалаларни ҳал қилиш учун зарур статистик маълумотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш; - интернет-магазинларини ташкил қилиш, бошқариш, рекламани қилиш тартибини ўзлаштириш; - биржа савдолари, банк ишини мукамал ўзлаштириш; - халқаро онлайн бизнес юритиш, масофадан бошқариш усул ва тартибларини ўзлаштириш бозор конъюктураси таҳлилин аниқ амалга ошира билиш; - e-learning ва m-learning технологиялари ҳамда бошқа техник воситалар асосида корпоратив маълумотлар базасини ривожлантириш, ходимларни ўқитишни ташкил қилиш; - соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тассавур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниқтириш ўқув ва кўникмаларига эга бўлиши лозим.
--	--	--

**Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси
раисининг биринчи ўринбосари**

**Трастбанк хусусий акциядорлик тижорат банки
бошқаруви раиси**

И.К.Жасимов

С.Р.Нормухамедов

5232800 – Электрон тижорат таълим йўналиши бўйича малака талабининг халқаро миқёсидаги бошқа таълим стандартлари билан қиёсий таққослаш

Бакалавриатурада таълим жараёнинг умумий кўрсаткичлари

Ўзбекистон Республикаси Тошкент молия институти 5232800 Электрон тижорат таълим йўналиши	Great Britain BSc Business Management (E- Business) program Swansea University	Canada Bachelor of Commerce - In- ternational Business pro- gram Humber college	Амурский государст- венный университет (Россия) Электронный бизнес	Korea University E-business
Ўзбекистон тарихи Ўзбекистонни ривожланти- риш стратегияси. Фуқаролик жамияти	Accountant for Business Personnel management	Personnel management Business Economics	История Философия	Marketing manage- ment and e-marketing Introduction to digital business and strategy
Фалсафа Диншунослик	Business Economics Marketing	Crediting Business Relations	Иностранный язык Право	Introduction to Crypto-Currency Financial Manage- ment
Ўзбек (рус) тили Хорижий тил	Business Finance Business Mathematics	Marketing Credit Business Finance	Психология Социология	Internet business and electronic commerce Introduction to opera- tion management
Жисмоний тарбия ва спорт*	Developing personal experience for business	Personal qualities in business development	Микроэкономика	Intermediate account- ing
Иқтисодиётда ахборот ком- плекслари ва технологиялари Иқтисодчилар учун математи- ка <i>Танлов фани</i> Умумқасбий фанлар	Management Digital marketing Information systems Strategic analysis	Business Statistics Management Strategic analysis Business Strategy	Макроэкономика Менеджмент Маркетинг Деловой иностранный язык	Informational System Management Organizational Man- agement International Busi- ness Management Strategy
Касбий психология	Business Information System	E-business	Экономика фирмы	Selective subjects

Иқтисодиёт назарияси	E-commerce	Corporate Governance	Бухгалтерский и управленческий учет Деловые коммуникации	Management mathematics World Economy and Business
Статистика	Corporate Governance	Corporate Finance	Финансовый менеджмент	Business Review
Эконометрика	Corporate Finance	Strategic marketing planning	Линейная алгебра	Management account
Микроиқтисодиёт. Макроиқтисодиёт	Strategic marketing planning	International Marketing	Дискретная математика	Management science
Менежмент	International Marketing	Management	Исследование операций	Business Economics
Молиявий ва бошқарув ҳисоби	Analytics programming	Microeconomics	Дифференциальные и разностные уравнения	Market analyzing
Молиявий таҳлил	Microeconomics	Ecology and Economics	Математический анализ	Investment
Аудит	Financial Accounting Principles	Financial Accounting	Программирование	Wide range of data
Суғурта иши	Global business environment	International business environment	Теория вероятностей и математическая статистика	Establishment and management of new companies
Солиқлар ва солиққа тортиш	Business planning The theory of small business and entrepreneurship management	Business planning Small Business and Entrepreneurship Management	Общая теория систем Безопасность жизнедеятельности	Social Analysis Macroeconomics and global business environment
Иқтисодий хавфсизлик	English for Management	Financial Markets	Рынки ИКТ и организация продаж	International Trade Theory
<i>Танлов фанлари</i>	Financial Markets	International Business 2	Управление ИТ-сервисами и контентом	IT-business model
Иқтисослик фанлари				
Электрон тижорат	Act of Business and Law	Industrial Marketing	Анализ данных	International Market Management
Рақамли иқтисодиёт	Investments	Macroeconomics	Автоматизированные информационные технологии	Consumer demand

Молия бозори ва молиявий технологиялар	Mathematics for Business	Economic development	в экономике Автоматизированные информационные технологии	International Finance
Пул ва банклар	Management	Business Mathematics	Функциональное программирование и интеллектуальные системы	Tax accounting
Молия Инвестиция ва инновациялар	International Business International Financial Management	International Financial Management Audit	Проектирование человеко-машинного интерфейса Операционные системы	Accounting theory Labor relations
<i>Танлов фанлари</i>	Business Statistics	International management	Объектно-ориентированный анализ, программирование	Strategic management of innovations
Қўшимча фанлар	Macroeconomics Audit	International geography Strategic marketing planning	Физическая культура и спорт Физическая культура и спорт	Human Resources Management Manage Presentation Channels
			Элективные курсы по физической Введение в профессию Информационные технологии обработки данных в экономике Системы поддержки принятия решений	Market strategy Business Ethics International Financial Management Service Operations Management

			Теория игр Системы управления данными Экономическое моделирование	Strategic demand management Corporate Finance Access to information security management
			Качество программных систем Информационная безопасность Нечеткая логика и нейронные сети	Business negotiations Social Entrepreneurship Risk management
			Электронный бизнес Моделирование бизнес-процессов IT - консалтинг	Audit Quality management Logistic management
			Управление разработкой ИС Теоретические основы информатики	Business Capacity Management Good and brand management
			Имитационное моделирование Вычислительные системы, сети и телекоммуникации	Internet sales Microeconomics
			Базы данных Организация бизнеса на рынках программных продуктов	Macroeconomics
			Эконометрика	
			Логистика	

			Информационные технологии управления бизнесом	
			IT - бизнес и инновации	

“Бизнес ва тадбиркорлик” кафедраси мудири

[Handwritten signature in blue ink]

Э.Эргашев

**Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича
Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг
«Иқтисод» Ўқув-услубий бирлашмаси
– сонли баённомасидан
КЎЧИРМА**

2019 йил “_____” _____

Тошкент шаҳри

Қатнашдилар: проф. Б.Ю.Ходиев - раис, И.Кўзиев, Ғ.Заҳидов, Б.Усманов-масъул котиб, А.Каримов, Ш.Эргашхўжаева, З.Муқумов, Н. Йўлдошев, А. Кучаров, А. Жўраев, Т.Маликов, Э.Набиев, А.Омонов, А. Каримов, Р. Холбеков, З. Умаров, М. Асқарова, Э. Носиров, А. Аюбжонов, И.Абдурахмонов, Ғ.Абдурахмонова, А.Тўйчиев, Б. Маматов, Т.Баймуратов, Б.Хажиев, И.Хотамов, С.Худойкулов, Ф.Насриддинов, Н. Исмоилова, М. Аманбоев, Д. Бегматова, Х.Қурбонов, Н.Лутфуллаева

К У Н Т А Р Т И Б И:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сон Қарори билан тасдиқланган “2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури”нинг III қисми, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сон Қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 16 апрелдаги йиғилишининг 1-сон баёнининг 6-банди ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2019 йил 24 апрелдаги 372-сон буйруғининг 2.1-бандига мувофиқ ўқув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш ваколати таянч олий таълим муассасаларига берилганлигидан келиб чиқиб, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш маркази, Тошкент молия институти, турдош олий таълим муассасалари ҳамда тегишли соҳа ва тармоқлар бўйича кадр истеъмолчилари билан биргаликда ташкил қилинган ишчи-гуруҳлар томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари муҳокамаси.

Э Ш И Т И Л Д И :

проф. Б.Ю.Ходиев –Ўқув-услубий бирлашма раиси. Мамлакатимизда қабул қилинган “Ҳаракатлар стратегияси”да белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикасининг тараққиёти ва истиқболини таъминлаш мақсадида иқтисодий- ижтимоий- сиёсий ва маданий соҳалардаги катта ўзгаришларни ҳисобга олиб, олий таълим тизимида ҳам узвий ислохотлар йўлга қўйилдики, бунда олий таълим йўналишлари (мутахассисликлари)нинг янгиланган Классификаторида кадрларни тайёрлаш, жаҳон тажрибалари, мамлакат ва жамият манфаатларидан келиб чиққан ҳолда таълим йўналишлари (мутахассисликлари)ни тегишли соҳаларга мувофиқлик нуктаи назаридан унификацияланди ва ўқув режаларидаги фан блоклари

мувофиқлик нуқтаи назаридан унификацияланди ва ўқув режаларидаги фан блоклари яхлитланди, фанлар таркиби ўзаро мувофиқлаштирилди. Шундан келиб чиқиб, таянч олий таълим муассасаси сифатида Тошкент молия институти ва турдош олий таълим муассасаларининг етакчи профессор-ўқитувчилари иштирокида махсус ишчи гуруҳ аъзолари томонидан таълим йўналиш(мутахассислик)ларининг малака талаблари ва ўқув режалари янгидан ишлаб чиқилган. Уларга кадрлар истеъмолчилари, вазирлик ва идоралар, турдош олий таълим муассасаларидан тақризлар олинган.

Мухтарам йиғилиш иштирокчилари, Сизлардан ушбу тайёрланган бакалаврият таълим йўналиш (магистратура мутахассислик)ларининг малака талаблари ва ўқув режаларини атрофлича муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

СЎЗГА ЧИҚДИЛАР:

1. Профессор И.Қўзиев – Ўқув-услубий бирлашма аъзоси. Мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютуқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, инновацион ривожланиш шароитида иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашуви жараёнида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига жадал жорий этилишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълимнинг норматив ҳужжатлари, хусусан, таълим йўналиш(магистратура мутахассислик)ларининг малака талаблари ва ўқув режаларини халқаро амалиётнинг академик стандартлари билан уйғунлаштириш ҳамда уларнинг узвийлигини таъминлашга асосий эътибор қаратилган.

Улар олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда иқтисодиётда олиб борилаётган ислохотлардан келиб чиқиб, олий таълим муассасаларида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур назарий билим ҳамда амалий кўникмаларни пухта эгаллаган, рақобатбардош кадрларни тайёрлашга мўлжалланган. Шундан келиб чиқиб, ишлаб чиқилган барча малака талаблари ва ўқув режаларни маъқуллайман ва тасдиқлашларингизни сўрайман.

2. Проф. А.Жўраев, проф. А.Омонов, проф. Э.Набиев, доц.Б.Маматов, доц.И.Абдурахмонов, доц. С.Худойқулов, доц. Ф.Насриддинов ва бошқа ўқув-услубий бирлашма аъзолари ҳам сўзга чиқиб, Тошкент молия институти етакчилигида турдош олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари ҳамда кадрлар буюртмачилари иштирокида ишлаб чиқилган барча таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари белгиланган талаблар асосида тайёрланган, уларда иқтисодиётнинг соҳаларидаги ислохотлар инobatга олинганлигини таъкидладилар.

Шунингдек, таянч ОТМ сифатида Тошкент молия институти томонидан ишлаб чиқилган барча таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этдилар.

3. Доц. Б.Усманов – Ўқув-услубий бирлашма котиби. Тошкент молия институти етакчилигида турдош олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари иштирокида ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режалари олий таълим талаблари асосида тузилган. Уларни ишлаб чиқиш жараёнида ривожланган мамлакатларнинг тажрибалари инobatга олинган. Шунга кўра, муҳокамага қўйилган бакалавр таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллаш ва тасдиқлаш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайман.

Юқоридагиларни инobatга олиб, олий таълим йўналишлари (мутахассисликлари) нинг янгиланган Классификаторига мос равишда таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ва ўқув режаларини “Иқтисод” ўқув-услубий бирлашмасида кўриб чиқиб, тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман:

Тошкент молия институти томонидан кадрлар истеъмолчилари ва турдош олий таълим муассасалари вакиллари жалб этган ҳолда ишлаб чиқилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ ВА ЎҚУВ РЕЖАЛАРИ

Т/р	Бакалаврият таълим йўналиши ва мутахассислик номи		Бакалаврият таълим йўналиши	Магистратура мутахассисликлари
			5-босқич	5А-босқич
1	Таълим йўналиши:	Молия	5230600	
	Мутахассислик:	Давлат молиясини бошқариш		5A230601
		Корпоратив молия ва қимматли қоғозлар бозори (соҳалар бўйича)		5A230602
		Инвестицияларни бошқариш (тармоқлар ва соҳалар бўйича)		5A230603
		Халқаро молия		5A230604
2	Таълим йўналиши:	Банк иши	5230700	
	Мутахассислик:	Банк иши (фаолият турлари бўйича)		5A230701
		Банк ҳисоби ва аудит		5A230702
3	Таълим йўналиши:	Солиқлар ва солиққа тортиш	5230800	
4	Таълим йўналиши:	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит(тармоқлар бўйича)	5230900	
	Мутахассислик:	Бухгалтерия ҳисоби (тармоқлар ва соҳалар бўйича)		5A230901
		Аудит (тармоқлар ва соҳалар бўйича)		5A230902
		Бюджет ҳисоби ва назорати		5A230903
5	Таълим йўналиши:	Суғурта иши	5231200	
	Мутахассислик:	Суғурта иши		5A231201
6	Таълим йўналиши:	Пенсия иши	5231300	
	Мутахассислик:	Пенсия иши		5A231301
7	Таълим йўналиши:	Баҳолаш иши	5231500	
	Мутахассислик:	Баҳолаш иши ва риэлторлик (объектлар бўйича)		5A231501

3.00	Ихтисослик фанлари	1944	30,00	1052	526	526			3к	892		2	4	16	12	16	12
3.01	Электрон тижорат	808		428	214	214			2к	380		2	4	4	4	8	4
3.02	Рақамли иктисодиёт	148		80	40	40				68							
3.03	Молия бозори ва молиявий технологиялар	264		144	72	72			1к	120						4	4
3.04	Пул ва банклар	218		120	60	60				98				4	4		
3.05	Молия	218		120	60	60				98				4	4		
3.06	Инвестиция ва инновациялар	186		104	52	52				82						4	4
3.07	Танлов фанлари	102		56	28	28				46				4			
4.00	Қўшимча фанлар	324	5,00	168	54	114				156	2						6
	Жами	6480	100,00	3600	1572	1866	52	110	6к	2880	30	30	30	30	30	30	30
	Малакавий амалиёт	1620															
	Битирув малакавий иши	216															
	Аттестациялар	972															
	Жами	2808															
	Хаммаси	9288															

Изох:

1. Олий таълим муассасаси ихтисослик фанларининг дастурларини ишлаб чиқишда кадрлар буюртмачиларининг талабларини эътиборга олади.
2. Ҳарбий тайёргарлик машғулоти қўшимча фанлар блокининг соатлари ҳисобига, ҳарбий йиғин эса таътил вақти ҳисобига ўтказилади. Ҳарбий тайёргарлик машғулоти ўтказилмайдиган ҳолларда меҳнат бозори ва кадрлар буюртмачиларининг талабларига мосланувчанлиги ва ҳаракатчанлигини таъминлаш учун олий таълим муассасаси кенгашининг қарори билан фойдаланилади.
3. Ўқув режа асосида олий таълим муассасаси ҳар йили ишчи ўқув режасини тузади. Бунда олий таълим муассасасига талабалар юклаганининг ҳафталик ҳажмини сақлаган ҳолда ўқув фанлари блоқи ҳажмини 5 фоизгача, блоклар таркибидаги фанлар ҳажмини 10 фоизгача ўзгартириш ҳамда аудитория юклаганининг умумий ҳажмини сақлаган ҳолда, айрим семестрларда ҳафталик юклаган ҳажмини эркин белгилаш ҳуқуқи берилади.
4. Талаба билимини баҳолаш рейтинг тизимига мувофиқ ўқув жараёни давомида амалга оширилади.
5. Битирув малакавий ишини бажариш муддатлари таркибига уни ҳимоя қилиш ҳам киритилади.
6. Хорижий тил фанининг охириги семестрларида битирувчи курслар учун қўшимча фанлар блоқи ва танлов фанлари соатлари ҳисобидан ҳар ҳафтада 2 соатдан "Амалий инглиз тили" фани ўқитилади.
7. *Жисмоний тарбия ва спорт фани таркибида "Валеология асослари" курсидан 10 соат ҳажмда маъруза, 8 соат ҳажмда амалий машғулоти ўқитилиши кўзда тутилади.
8. Ўқув режага киритилмайдиган ихтисосликка оид фанларнинг амалий машғулоти ва лаборатория ишлари олий таълим муассасаси ҳамда базавий ташкилот ва корхоналарда ўтказилади.
9. Назария ва амалиёт яхлитлигини таъминлаш учун талабаларнинг малакавий амалиётлари базавий ташкилот ва корхоналарда ўтказилади.

“Бизнес ва тадбиркорлик” кафедраси мудири

Э.Эргашев

